

-Bladet

LOKALNYHETER FRÅN LÖABYGDEN

NR 2 2009

Anders Persson brukar Kanaans land med tallriksharv för första gången.

Nya brukningsmetoder minskar dieselkostnaderna

Men vad i allsindar håller karln på med, undrade Löa-Bladets närboende reporter? Det tycktes som höstplöjningen var på gång på Kanaans land, men ändå inte. Anders Persson vände inte upp den bördiga jorden i de raka prydliga fåror, som man är van att se efter en plog. Redskapet han drog efter traktor rafsade bara lite på ytan.

Men inte var det så att Anders fått något fel på plogen. Det här är det moderna sättet att bearbeta jorden. De dryga dieselkostnaderna har fått alltfler att börja fundera över om man måste hålla på och vända jorden varje år, för att få goda skördar. Plöjningsfri odling eller reducerad jordbearbetning är parollen nu.

För Kanaan och Anders Persson – som tagit över arrendet efter fader Malte – var detta första gången.

– Jag har fått låna den här tallriksharven från Lantmännen i Örebro, berättar Anders. Den går mycket lättare och snabbare att köra

än plogen, så det går åt betydligt mindre diesel till traktorn. Men resultatet ser jag ju inte förrän till våren eller vid nästa års skörd. Anders berättar också att han har sprutat mot ogräs innan han harvade nu. Kvickroten blir lätt övermäktig annars.

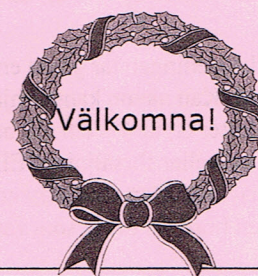
Till våren ska ha slåta till ytan med ett särskilt redskap innan han sår. Om det blir malkorn den här gången också eller havre har han inte riktigt bestämt än. Det blir beroende av konjunkturerna när det är dags för vårsådden. Och hur skörden sedan blir beror förstås också på väder och vind.

JULMARKNAD

Löabygdens
Hembygdsförening
ordnar
traditionell julmarknad
i Bygdegården,
2:a advent
**söndagen 6 december,
kl 13-16**

Hemslöjd och hantverk
julmusik
kaffe och lotterier

Utställning
Löa skola 100 år

Dalvikskvarn

håller också på traditionen
och bjuder in till
Julmarknad
tisdagen 15 december
kl 10-19

Fika, julmys och
varudemonstrationer

För närmare program se Löabloggen.

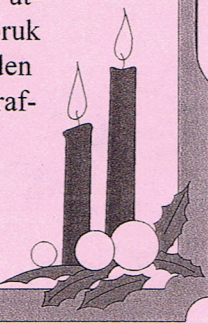
GAMLA NYHETER.

Dags att skriva i hörnet igen. Alla sorts väder finns till exempel att minnas, eftersom det var ett tag sedan förra LÖA-Bladet kom. Vi påminner gärna om att vi hade en rejäl värmebölja i slutet av juni. Men under sommarens Trollstige-teater regnade det desto mer. Det kom vatten både uppifrån och underifrån. Men teaterpubliken svek inte för det. Det finns ju stövlar och regnkläder.

Lösommaren i övrigt var som den brukade med alla aktiviteter på plats. Men LÖA-Bladet nöjer sig inte med att titta några månader bakåt den här gången. Ånejdå, vi bjuder på 40-åriga, 100-åriga och 150-åriga nyheter och berättar om diskoteket i LÖA, om Vågfrun och om en häftig björnjakt. Men vi ser också framåt. Till nästa höst, till exempel, då säden ska vaja på Kanaans land och den utbyggda Bygdegården ska kunna tas i bruk för allehanda aktiviteter. Kanske kan den till och med komma att tjäna som biograf-salong emellanåt!

God läsning önskar vid eder alla!

11 november 2009

Ja, tack!!!

Hembygdssföreningen tar gärna emot bidrag av olika slag till årets julmarknad. Kan någon kanske hjälpa till att brygga kaffe eller stå och sälja lotter ett tag? Vem vill baka saffransbullar eller annat till servering och/eller försäljning? Eller kanske har du något att skänka som lotterivinst? Den som har egna alster att sälja och som vill ha plats vid ett bord för det är som vanligt också hjärtligt välkommen. Hör av er

angående bord till Anna Holfve, 300 49 el. 070 917 44 34

ang. bakning till Ingridh Davidsson-Swed, 302 30 el. 076 341 46 01

angående lotterier till Stina Gottliebsson, 302 55 el. 070 676 09 07

Julmarknaden hålls i Bygdegården, söndagen 6 december kl 13-16. Allt blir som det brukar. Årets utställning svarar skolbarnen för. Det blir en repris på den utställning de gjorde till skolans 100-årsjubileum.

LÖA-BLADET

En tidning för LÖA med omnejd.

Utgiven av Löabygdens Hembygdssförening.

Redaktion: Stina Gottliebsson, Petters, 302 55

Maria Lindstedt, Fredensberg, 309 09

Kulturstipendier till LÖAungdomar

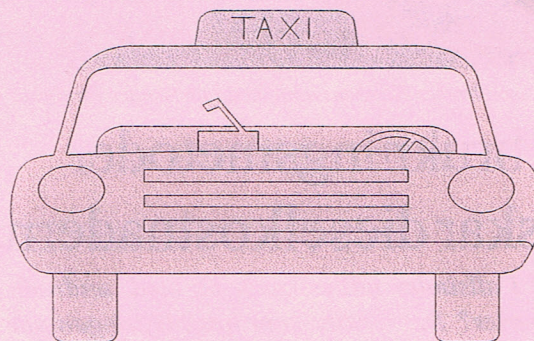
I år delade Löabygdens Hembygdssförening inte ut några stipendier till ungdomar i Löabygden. Inga ansökningar hade kommit in. Men det finns ny chans till nästa år för de som vill förkovra sig i kultur, litteratur, musik eller teater. Hembygdssföreningen anslår årligen högst 1 500 kronor att fördelas på två eller tre stipendier.

Syftet med dessa stipendier är att uppmuntra ungdomar mellan 7 och 18 år, som är födda i eller boende i LÖA eller som har gått i LÖA Skola, att intressera sig för hembygdens kultur och historia. Eftersom musik och teater alltid varit en viktig del av föreningens verksamhet anses detta i hög grad höra till hembygdens kultur. Stipendier kan således ges som bidrag till kurser eller utrustning för förkovran inom dessa områden.

Stipendier kan också ges för historisk dokumentation av personer, gårdar eller företeelser i Löabygden, till exempel genom intervjuer med äldre personer eller studier av släkt- och gårdshandlingar i egen ägo eller av material i LÖA Byarkiv. Resultatet av en sådan "forskarinsats" ska delges Hembygdssföreningen som en skriftlig rapport eller som en muntlig presentation vid ett årsmöte eller liknande.

Närmare regler om stipendierna har delats ut i skolan och kan också fås av Hembygdssföreningens sekreterare Stina Gottliebsson, 302 55. Sista anmälningssdag för 2010 års stipendier är 1 mars. Ansökan lämnas till föreningens ordförande Eric Wickman, Västra LÖA 110, 714 94 Kopparberg.

Stipendierna delas ut vid Hembygdssföreningens årsmöte i slutet av mars.

Slutkört

Bäcktorps Taxi fick ingen fortsatt entreprenad på sjuk- och färdtjänstresor och därmed la Håkan och Ingrid Bengtsson ner sin taxi-verksamhet den 1 juli i år.

– Det var ett taxiföretag i Laxå, som la ett lägre bud än vi och därmed fick vi lov att sluta efter 20 år i branschen, berättar Ingrid. Att köra taxi för privatkunder, utan att ha sjuk- och färdtjänstresor i botten går inte i dag. Men uppriktigt sagt tycker jag det är lite skönt att slippa taxiresorna nu.

Ingrid rycker i stället in som extrahjälp på Dalvikskvarn när det behövs. Och Håkan har ganska fullt upp med köttjuren och snöröjning på vintern. Och tycker han inte att 110 djur ger tillräckligt med jobb är det inte omöjligt att han utökar lite nu, enligt Ingrid.

Minns ni Vägfrua?

Vi berättade om henne för några år sedan i Hembygdsföreningens årskrift Löabygden. (Eller för 19 år sedan om man räknar noga!! Vägfrua fanns med i Löabygden 1990.) Nåja, några kanske minns i alla fall.

Vägfrua hette Mathilda Larsson, var gift med bergsmannen Anders Larsson, yngre, och bodde på gården Vägen i Östra Löa. (Samma tomt som Anders och Ulla Ericsson i dag har sitt hus på.)

Löabygden gav två olika historier om Vägfrua. En version baserad på vad byskvaller och elaka tungor har haft att berätta om denna stackars kvinnan. En annan med utgångspunkt för från dokument som ännu finns bevarade i Löa Byarkiv.

Nu kan vi berätta ännu en historia om Mathilda Larsson, den om hennes fortsatta liv i Amerika. Tidigare Lindesbergaren Kjell Pettersson, vars morfars mor var syster till Anders Larsson, yngre, har forskat vidare och låter nu Löa-Bladets läsare ta del av Mathilda och hennes döttrars fortsatta öden.

Byskvallrets historia

Greta Persson svarade för "skvallerhistorien" om Vägfrua. Den historia som hon själv hörde berättas som barn i början av förra seklet. Hennes sagesman var Lovisa Karlsson, eller Wilhelm Karlsmora som hon kallades och som själv bodde granne med Vägfrua.

Anders Larsson var, som många andra bergsmän från Löa, en ofta sedd gäst på Laxbro Gästgivaregård i Kopparberg. Bland pigorna där fanns en särskilt grann flicka, som Anders friade till en dag. Nog gick det rykten om att den vackra flickan betjänat gästgivaren på både det ena och det andra sättet, men att bli bergsmansmora i Löa lockade tydligen mer än att vara "mad-rass åt gästgivaren".

Anders och Mathilda fick tre barn, men den förra krogpiggen blev aldrig särskild väl sedd i Löa. När det yngsta barnet, en liten och skrikig pojke, dog efter bara några månader var det många som visste att Vägfrua nog hade hjälpt till på något sätt. Kanske haft något mer än brännvin på kluten, som hon lät pojken suga på till tröst

När en dräng berättade om att han en natt vingats köra Vägfrua till kyrkogården och gräva upp en hårpiska och benknotor

efter Vägfruns svärmor, så förstod man ju att hon stod i maskopi med Hin Onde. Ingen ville umgås med henne.

Anders Larsson sörjde sin son med hjälp av brännvin. Men hustrun hällde salt i brännvinskaggen, så Larsson blev så törstig att han drack ihjäl sig.

– Det är ingen idé att du gräver igen graven, sa Vägfrun till dögrävaren på begravingen. För om en vecka är vi här med svärfar. Så blev det också. Måhända hade han fått samma behandling som sin son.

Pojkarna i byn satte upp en halmgubbe på skorsten till huset, för att visa alla förbifarande att här bodde någon man inte tyckte om. Döttrarna ville flytta och ett par år efter Anders Larssons död sålde de gården och flyttade till USA tillsammans med modern.

Men Vägfrua kom åter till Löa för en kort tiden några år senare och fick då bo hos Carl-Rickard Larsson (Greta Perssons morfar). Man hörde henne vandra fram och åter i rummet där uppe och när prästen skickades efter på Vägsfruns egen begäran fick han "en syndfulls själs bekännelse."

Döttrarna hämtade henne tillbaka till Amerika. Där dog hon senare på hospital.

Arkivets historia

De dokument angående Mathilda Larsson, f. Forsman, som nu finns i Löa Byarkiv, är från tiden 1887 till 1904. När Anders Larsson dog 1887, förordnades dåvarande fjärdingsmannen A G Westlund till förmyndare för döttrarna Sally Mathilda Konstantia och Svea Mathilda Eugenia. För utsågs alltid en förmyndare för barnen när någon av föräldrarna dog.

I arkivet finns också handlingar, som visar att gården såldes och att Mathilda Larsson strax därefter drabbades av sinnessjukdom. Hon vistades en tid på Kristinehamns hospital varifrån hon "utskrifts oförbättrad" den 3 mars 1890. Året därpå utses A G Westlund till förmyndare även för henne.

Mathilda Larsson flyttar sedan till Lunds Asyl. Westlund betalar räkningarna och alla verifikationer är nogsam spara. Här finns också brev mellan Westlund och döttrarna och från asylläkaren, som emellanåt rapporterar om fru Larssons tillstånd.

Föreståndarinnan på den avdelning

Mathilda Larsson, f. Forsman. Bilden tagen i USA ca 1905.

Mathilda vistas skriver också då och då till Westlund, oftast för att begära mer pengar. De fickpengar Westlund skickar räcker inte

(Forts nästa sida)

alltid till, särskilt som fru Larsson gärna vill unna sig ett par koppar kaffe varje dag och en flaska eau de Cologne ibland.

Brev från Mathilda själv finns också i arkivet.

"Här är vi alla lika", berättar hon i ett brev, "jag bor tillsammans med 86 döttrar. Man kan inte tala ett klok ord med någon."

Hon har förtroende för Westlund: "Du är dig lik, fast alla andra har öfvergivit mig". Och hon bönfäller honom att inte berätta för någon var hon är. Jag vill inte att någon ska komma hit och se mitt usla tillstånd. Uppenbarligen låter Westlund också löaborna förbli i tron att Mathilda Larsson flyttat till Amerika.

Av A G Westlunds korrespondens med Sally och Svea under de här åren framgår det att han fortfarande förvaltar åtminstone Sveas farsarv. Hon skriver då och då och tackar för pengarna han skickar. Svea bor hos en farbror i Örebro, men flyttar också hon till Amerika efter några år liksom Sally tidigare gjort. Mor Mathilda får ett och annat amerikabrev att glädja sig åt.

Sally har gift sig med Charlie Ericsson och skickar stolt bilder på sig själv, sitt hus och sitt vardagsrum på 56, Washington Ave, Stanford, Connecticut, USA.

Döttrarna glömmar således inte sin mamma trots flytten och efter några år börjar Sally göra föranstaltningar för att få över Mathilda till sig.

Lilla älskade Mamma!

Det vore min största glädje att få ha dig hos mig på dina gamla dagar, det behöfver jag väl ej säga. Så, älskade lilla Mamma, håll modet uppe och lef på hoppet. Ännu kan allt bli bra och du får återse dina flickor.

Amerikaplanerna tar form. Överläkaren i Lund förklarar i brev till Westlund att fru Larsson säkert är tillräckligt återställd, för att klara av att ensam resa över Atlanten. Enligt läkaren är fru Larsson själv mycket ivrig att äntligen få komma bort från asylen och han föreslår att hon ska få komma hem till LÖa ett tag först, medan de praktiska arrangemangen för resan ordnas.

Mathilda återkommer således till LÖa. Den 20 februari 1904 kom hon med tåg till Örebro och därifrån med hästskjuts till LÖa, där Carl-Rickard och Ingeborg Larsson erbjöd henne rum. Löavistelsen blev inte lång. Den 24 mars går båten från Christiania.

LÖa Byarkiv har ingenting mer att berätta om Mathilda Larsson. Men Kjell Petterson kan nu fortsätta historien.

Den fortsatta historien

Min morfar, K A Källberg, föddes 1862 i Östra LÖa som s k "oäkting" med rötter långt tillbaka i Östra LÖa. Hans mamma var syster till Anders Larsson yngre och han växte upp hos Anders och Mathilda Larsson (tidigare Forsman) och Svea och Sally var alltså kusiner med min morfar och därför har jag forskat vidare bland annat i LÖa Byarkiv men också med hjälp av en svensk kvinna i New Mexico.

Mathilda kom från en bergsmansfamilj i Nordmark. Hon hade tre bröder och tre systrar, men familjen var tydligen besvärlig. Fadern, som kom från Brattfors, var dömd för ärelöshet, fylleri och slagsmål. Även modern dömdes ett par gånger för ärelöshet genom förfalskning.

Föräldrarna flyttade 1882 till Amerika framgår det av husförhörslängden liksom flera av syskonen. Mathilda flyttade den 11/10 1860 till Rämmen där hon blev anställd på herrgården som piga.

Mathilda reste till Amerika första gången 1889 tillsammans med sin dotter Svea, via Kalmar och Bremen men de kom inte in i landet (troligen p g a att Mathilda varit på mentalsjukhus) utan återvände till Sverige där Mathilda troligtvis vistades på Lunds mentalsjukhus.

Svea reste igen och tilläts resa in i USA i juni 1895. Hon jobbade dels i en stryk-inrättning och dels på ett hotell i New York, hade det jobbigt men ville inte tillbaka hem

till Sverige. Mer är inte känt, men hon flyttade troligen till en annan stat. Hon avlider tydligen den 10 oktober 1952 och är begravd i samma grav som modern.

Mathilda återvände till Amerika med fartyget SS Celtic via Christiania (Oslo) och Liverpool i april 1904 och angav vid kontrollen på Ellis Island att hon "says sency" och skulle till Charles Erickson i Stamford, Connecticut.

Mathilda skulle således besöka dottern Sally, som i november 1895 hade gift sig med en svensk man, Charles Erickson. Detta framgår av ett brev som hon har skrivit och som jag har sett i LÖa Byarkiv. Hon satte även in en vigselannons i Nerikes Allehanda.

Av flera fotografier framgår att de bodde i ett stort hus och hade bil. Av interiören och av breven framgår att de hade det mycket bra. Men de hade tydligen inga barn så jag kommer inte vidare i min släktforskning.

Charles Erickson hade ett låsföretag till sammans med sin bror som sedermera gick upp i Yale & Towne i Stamford och som blev världens största företag inom lastning mm. Detta företag finns ännu i dag och har tydligen varit mycket framgångsrikt. Men Charles tog tyvärr sitt eget livet på vinden i sitt eget hus 1915, när han var endast 50 år gammal.

Enligt en dödsruna över honom i Nev

20 mars 99 fick jag denna Tafvla från Sally, har Mathilda Larsson själv skrivit bakpå detta fotografi som nu finns i LÖa Byarkiv. Ett klart bevis på att dottern inte led brist på materiella ting i sitt hem i USA.

STAMFORD, Conn., Jan. 30.—Charles Erickson, an inventor of locks, with the Yale & Towne Company, was found dead in the attic of his house this forenoon, a suicide from illuminating gas. He had been dead since Thursday evening.

Mr. Erickson was 30 years old and a native of Sweden. He had been associated with the Yale & Towne Company for twenty years and held a position of responsibility. Of late he had been experimenting with a new form of bomb, the explosion of which could be regulated to a nicety. Overwork and study in connection with this and other inventions upset him mentally, and at the time of his death arrangements were being made to send him to a sanitarium. He leaves a widow.

Ur New York Times 1915

York Times var han uppfinnare och höll på med en bomb med god precisionsförmåga. En uppfinning, som han själv inte mätte bra av. Planer fanns att ta in honom på en vårdinrättning.

Mathilda fanns vid folkräkningen 1910 på Connecticut Hospital (senare heter det Connecticut Valley Hospital) ett mentalsjukhus i Darien, Connecticut och avlider där den 5 maj 1918.

"Vägru" fick dock uppleva mötet med döttrarna och fick det troligen bra på sin ålderdom även om hon tydligen var sjuk. Om det var sviter efter tiden i Löa (se tidigare artikel) vet jag ej. En krogpiga från Kopparberg dör i USA. Ett märkligt livsöde. Mathilda och döttrarnas grav finns på en kyrkogård i Darien, Connecticut, USA.

Dottern Sally måste också ha haft det jobbigt. Hennes bror Nore, när hon var 11 år. Hennes far var alkoholist och dog när hon endast var 15 år gammal. Mamman var sinnesjuk och så tog hennes man livet av sig endast 50 år gammal. Därtill fick hon inga egna barn.

Efter mannens död flyttade hon till hans syster, Amanda Berg i Piscataway, New Jersey enligt Charles önskemål. Hon hade det troligen väldigt bra ekonomiskt. Men det betyder ju inte att hon var lycklig.

Genom min forskning har jag även hittat en hel del andra släktingar från Snuggan, Torphyttan och Nordmark som flyttat till USA.

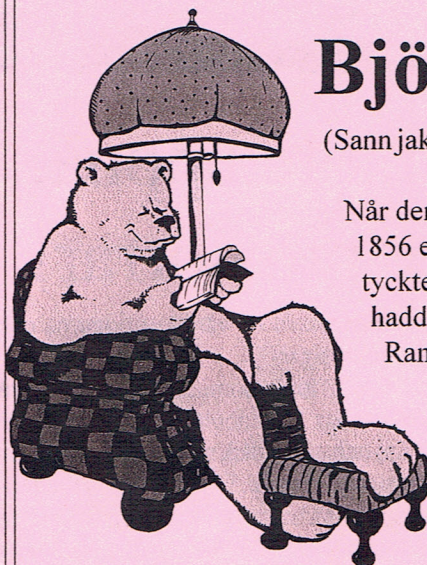
Kjell Pettersson

Löabladets reaktion har nåtts av en jaktberättelse från slutet av 1800-talet tack vare kusinerna Lena Ericsson från Resta och Christina Didriksson, bosatt i Örebro. Deras ingifta faster Annastina har skrivit ned berättelsen, men vem som intervjuades 1931 är däremot okänt.

Berättelsen har säkert återgivits många gånger i Löa med omnejd, men frågan är om den fortfarande lever kvar som en muntlig berättelse? Vi har i alla fall turen att få ta del av den nedtecknade

versionen som har rikligt med detaljer: vad som föregick jakten, karln som av rädsla gömmer sig på taket, skottögonblicket, triumffärden genom Löa med björnen sittande som en reslig karl i en rotsläde.

Eftersom jakttraditionen fortfarande är stark i Löa kan denna berättelse passa i Löabladet, tycker vi! Även om det numera oftare handlar om älg än björn. Jakhistorien är nedtecknad på Lindemål. God läsning!

Björnjakta

(Sann jakhistoria, upptecknad på Lindemål)

När den sista björn sköts i Örebro län, då va 1856 el. 57. Sömliga säger att då va 57, men ja tyckte far, som skjöten, sa, att då va 56. Di hadde sitt björnsör i skogen ve Törpa i Ramsbergs socken; ställe kallas fälle

Björnfälle än, å då skicka di bu på far min, Anders Kalse i Baggaboa, för han va en skarp skött. Jal han va fälle på bröllop ve Hälla, så di köm iväg en hel smale, men di hadde bara mynningsladare på den tin, å sömliga hadde bara

varghagel i bösspipera. Men far min hadde två bösser, bå dubbelbössa å enkelbössa, å enkelbössa va ladda mä två kuler å den ena pipa i dubbelbössa mä, men i den ara va då bara é.

Dä köm loafölk mä, så di vart en hel hop karar te hölma in björn men en å annan va nog lite rädd å kröp unna bakom träna, å en kröp te å mä öpp på Olkas stugtak så han vart bärga utifall björn skulle kömma åt då hälle. Far min stog på pass i e dalsänka mä sina bösser.

När björn feck höra fölke höja så vart han ivre kanveta å ville bryta säj ur inhölmninga. Då köm han på Anders Lasse å han sköt men då gjorde inte björn nå för han träffa fälle inte. Björn rände inåt skogen igen å så köm han fälle nerför daln, där far stog på pass. Då såg ut som om han skulle sätta iväg rätt på far men så styrde han av lite på siamän, å då sköt far mä enkelbössa först å mä då samma ryckte björn te å for ner på framhasar å vröla, så då runga i skogen. Han släpa sej på hasena mä frambena, men bakbena geck han mä än, å på då vise köm han vrölande fram imot far. Men han sköt ett skött te mä enkelbössa å då skönk han felle riktigt ihop. Så köm di ara sköttar å sköt pån, å di va alldeles vilda. Då skulle vara hedersamt förstås te ha skjutit på björn så nog vart han riktigt dö allti.

Dä va en stor bjässe, på di sätten på et rotsläe å for ikring i Löabyn å visan. Han satt jussum en stor kar i släen, å di hadde te å mä satt en cigar i mun pån.

Sen for di te försen män, å där flädde din. Å dubbelbössa ho finns kvar på Baggaboa än.

Örebro söndagen den 22 mars 1931

Diskoteket i Löa, cirka 40 år senare

Löadiskotek kan inte öppna. Brandchef kräver nio dörrar!

I ett tidningslägg från 1971 hamnade ögonen plötsligt på en Löanyhet. Med förundran läser vi att diskoteket inte hade tillräckligt med dörrar. Det kan man inte tro, när man ser den gamla ladan i dag. Men det är mer vi inte vet om detta nöjesetablissemang. Vi har aldrig skrivit något om diskoteket i Löa-Bladet. Vi gör det nu, cirka 40 år efteråt.

Den lätt förfallna ladan vid Petters som rymmer en skördetröska, andra jordbruksredskap, gamla möbler och oidentifierat bråte kallas fortfarande diskoteket. En numer helt förmörkad skylt på södra gaveln visar också att här låg en gång Disque Mousch.

Vill man veta mer frågar man lämpligen Carl-Gösta Ardesjö och Carl-Eric Persson, för det var deras idé att starta diskoteket i Löa.

Stängde för tidigt

– Det började med att vi tyckte att de danser som ordnades på Folkets hus i Bångbro och Kopparberg och på andra platser stängde så tidigt. Man fick lov att gå hem redan klockan ett, men vi var ju unga och ville dansa hela natten, säger Carl-Gösta.

– Då fick vi den här ladan av Kalle och Erik (Ardesjö) och kunde göra vad vi ville med den. Och Carl-Eric och jag fick snabbt med oss ett gäng entusiaster och satte igång att röja och planera, snickra och bygga. Vi spände papper på väggarna och målade på.

Det både tätade de värsta springorna och gav lite mysig miljö.

Men till första sommaren var det inte så märkvärdigt. Vi hade ett dansgolv, en gramofon och en bardisk som vi spikat ihop av gammalt spillvirke. Så berättade vi för ungdomar, som vi mötte på Folketshusdanserna att de kunde komma på disko till Löa. Första lördagen kom det 50 personer. Lördagen därpå kom det 150 och sedan var det hela i gång!

Sålde muggar

Året var 1968 och Löa hörde till Ramsbergs kommun. Att man skulle behöva tillstånd

och myndigheters godkännande, för att öppna ett diskotek hade grabbarna inte riktigt tänkt på. Men för säkerhets skull sålde man muggar och gav bort mellanölen vid bardisken. Ingen skulle komma och påstå att det såldes mellanöl på det här diskoteket.

– Det höll naturligtvis inte, säger Carl-Eric. Till året därpå sökte vi ett ordentligt utskänkningstillstånd och inför det beslutet bearbetade vi alla fullmäktigeledamöter i Ramsberg. Vi var ett 20-tal personer som arbetade aktivt med diskoteket och alla i gruppen fick i uppgift att prata för vår sak med några ledamöter. Det fungerade, vi fick vårt tillstånd.

Övertalade politikerna

Men ett par år senare var kommunsammanslagningen genomförd och diskoteksgänget fick ta nya diskussioner med kommunpolitiker i Lindsberg.

– Uj, vad vi snackade och kämpade då, säger Carl-Gösta. Vi bjöd hit politikerna och vi förklarade för dem att det var mycket bättre att vi fick sälja mellanöl, än att diskoteksgästerna skulle ta med sig egen dryck av starkare sort och rulla runt i buskarna med. Och till slut fick vi dem med på vår linje.

Brandfarligt

Den nitiske brandchefen dök också upp efter kommunsammanslagningen. Då hade det varit en brand i ett diskotek i Paris med mycket tragisk utgång och Lindsbergs kommun tog det som anledning att besiktiga alla sådana här ställen.

– Det var helt rätt, säger Carl-Eric nu. Vi hade inte tänkt på brandsäkerheten ordent-

Delar av styrelsen för Disque Mousch: Fr v Lars Ericsson, Eva Jansson (numer Persson), Carl-Gösta Ardesjö, Gun-Britt Karlsson, Carl-Eric Persson och Helena Rydholm.

ligt, hade det börjat brinna kunde det ha gått mycket illa här också.

– Problemet för oss var att vi fick olika besked från kommunens brandchef och en länsbrandmästare, som också var här och tittade. Det den ena tyckte var nödvändiga dörrar, sa den andra åt oss att stänga, för de var livsfarliga. Det var de nog, vi hade dörrar på övervåningen, men inga trappor från dem. Men sedan vi byggt en balkong med trappa på norra gaveln, fick våra utrymningsvägar godkänt.

Lärorikt och roligt

Carl-Eric minns den här tiden med alla diskussioner med kommungubbar och myndigheter, som en mycket lärorik tid. Att hantera kommunpolitiker rätt är nyttiga kunskaper än i dag.

Men framför allt var det ju roligt!

– Det allra roligaste var att fixa och bygga och planera inför varje säsong, säger Carl-Gösta. Carl-Eric och jag läste på tekniska högskolan i Örebro då, men vi åkte nog hem varenda helg och ibland på vardagar också och jobbade med någonting på diskoteket. Vi byggde något nytt till varje år. Till slut hade vi ett diskotek i tre våningar. En kafédel, ett dansgolv och ett loft där diskjockeyn satt. Vi hade Haldo Andersson från Stråssa med oss. Han var byggnadsingenjör och kunde allt det här med hållbarhet och sådant, så det blev ordentligt gjort. Vi göt till exempel en betongpelare som stöd för musikloftet, så att inte pickuppen skulle hoppa på grammfonen när folk dansade. Det här var ju på de gamla vinylplattornas tid.

Allt utom Sven-Ingvars

Men roligt var det förstås också under somrarna, när diskoteket hade öppet praktiskt taget varje lördag.

– Lars Ericsson var diskjockey, minns Carl-Gösta. Men ibland hade vi band som spelade och Ulf Neidemar var gäst DJ någon gång. Vi höll koll på alla hitlistor och hade kontakter, så att vi snabbt kunde köpa in de senaste plattorna. Vår ambition var att kunna spela allt det publiken ville höra, utom Sven-Ingvars.

Protokoll och stadgar för diskotekföreningen finns bevarade i ett album tillsammans med bilder och tidningsklipp. Här ser vi till exempel att det fanns utsedda befattningshavare och chefer för olika sektioner enligt följande: **Barchef:** Carl-Eric Persson, **entréchef:** Helena Rydholm, **dörrchef:** Stig-Arne Andersson, **musikchef:** Lars Ericsson, **miljövårdschef:** Åke Rydholm, **PR-chef:** Carl-Gösta Ardesjö, **kassör:** Tor-

Att diskoteket stängdes kl 02.00

var nog en sanning med modifikation. De som var med minns att dansen oftast höll på in till morgontimmarna

björn Fjällström och **sekreterare:** Karin Madzén.

Kö till inestället

Åldersgränsen var satt till 18 år och man måste ha medlemskort, för att komma in.

– Vi måste vara ganska stränga, förklarar Carl-Eric Persson i ett Bp-reportage, vi vill inte ha hit dem som vi tror kan ställa till bråk. Danssugna ungdomar kom från mest hela Bergslagen till Löa. Mer än 250 personer fick inte tas in på diskoteket, så ibland bildades det kö, som på de värsta ineställena i Stockholm.

– Det hördes säkert när diskoteket var igång och alla var väl inte alltid helt nyktra, säger Carl-Gösta, men jag tror att de flesta i Löa ändå tyckte att det var bra med diskoteket och att det fanns någonting för ungdomar att göra här. Vi ordnade fredagsdiscon också för de yngre. Då var åldersgränsen 13 år och då serverades förstås ingen mellanöl. Och vi använde diskoteket också för kraftskivor och byfester av olika slag.

Snabbt stängningsbeslut

Allt roligt har ett slut. För diskoteket i Löa tog det slut 1972 den dag då det uppdagades att det röktes hasch på diskoteket.

– Något sådant ville vi inte veta av på vårt diskotek. På den punkten hade vi nolltolerans, säger Carl-Eric. Vi fattade ett beslut och dagen därpå slog diskoteket igen. Vi blev fruktansvärt arga och besvikna, men vi som var lite äldre hade börjat få mer intresse för familj och barn också, så det kändes väl ändå inte helt fel att sätta punkt för den roliga diskotekseran i Löa.

Multimedia till varje klassrum

En knattrande projektionsapparat för svartvit skolfilm. Kolorerade plancher över människokroppen, lantgården eller Jesu lärjungar, som bärs in i klassrummet vid högtidliga tillfällen. En förgången tid. Ack, en sedan länge förgången tid!

I multimedieåldern är film- och bildvisning en enkel och vardaglig del av undervisningen. Allra enklast, förstås, om projektorn alltid står riggad och det bara är att sätta in dvd eller klicka fram ett videoklipp på datorn och trycka på startknappen. Så ska det bli i Löa skola nu.

En projektor med tillhörande dvd- och videospelare samt en dator med internetuppkoppling har köpts in till varje klassrum. Med en knapptryckning kan skolbarnen få se lämplig del av världskartan eller stjärnhimlen och läraren komplettera sin undervisning med videoklipp från världens viktiga händelser, järnframställning, myrstackens inre liv eller vad som nu passar för lektionen. (Det är inte utan att man blir lite avundsjuk på dagens skolbarn!)

Löa Skola har fått hänga på kommunens upphandlingsavtal för dessa projektorer och skolan därmed hållas ständigt topputrustad i detta avseende för cirka 4000 kronor i månaden.

En bok för alla

Sören Olsson och Anders Jacobsson var i Löa skola en dag i oktober. De berättade om sitt arbete att skriva böcker och om hur roligt de har haft under åren tillsammans med Sune och Bert och alla andra figurer de skapat. Skolbarnen har ju läst om dem också och hade många frågor att ställa till författarkusinerna.

Besöket var ett led i projektet En Bok Åt Alla som pågått under terminen i samarbete med bokhandlare Arne Bergqvist i Kopparberg. Eleverna har läst själva eller haft högläsningstunder i klassrummet. De har recenserat och diskuterat böcker och varit på studiebesök på biblioteket. Bokbussen från Lindesberg har också varit till stor hjälp och eleverna engagerat sig i böcker på många olika sätt. Förhoppningen är förstås att de därmed har grundat goda läsvanor för resten av livet.

Författarkusinerna Anders Jacobsson och Sören Olsson var uppskattade besökare i Löa skola.

Eleverna hade själva fått föreslå vilka författare de helst ville träffa i skolan. Böckerna om Sune och Bert och de andra är mycket populära. Sammanlagt har Anders och Sören nu givit ut 109 böcker. Som avslu-

tande höjdpunkt på besöket tog Anders och Sören fram medhavda kartonger och delade ut en önskad bok till var och en av eleverna. Hårda paket som alla tyckte det var roligt att få.

Ny elproduktion i Löa Hytta?

Löa Hyttlag kanske startar produktionen igen. Nej, inte av järn, men väl av elström. Det fanns för några år sedan ett minikraftverk vid sågen och hyttelagets styrelse funderade vid sitt senaste sammanträde, om det kanske skulle vara möjligt att sätta igång det igen.

Till att börja med ska man lyfta fram turbinen, som fortfarande sitter kvar i sågtuben, och se om den är i sådant skick att det kan vara lönt att satsa på en ny generator och annat som ska till.

- Förra kraftverket vi hade här producerade 120 000 kWh per år, berättar Kjell Ström, VB-Energis representant i hyttelaget. Det är vad sex normala villor förbrukar, så det kanske inte är helt ointressant att sätta igång igen, även om elpriserna inte är lika höga nu.

Hyttan och kvarnen sammanslagna

Styrelsemötet kunde nu också notera att sammanslagningen av hyttelaget och kvarnbolaget är helt genomförd. Det har av bolags- tekniska skäl tagit lite längre tid än vad man

från början trott. Men nu är alltså hyttan, kvarnen och sågen en enhet, som drivs av Löa Hyttlag. Det behövs bara en styrelse och en stämma, vilket naturligtvis gör saker och ting enklare.

Minnesmärken

Den viktigaste uppgiften för hyttelaget är att hålla de gamla byggnaderna i stånd, som minnesmärken i den gamla bergsmansbyn. Och att på lämpligt sätt visa nutida besökare hur arbetet en gång bedrevs här.

Den upprustning som nu är aktuell är tätning av taket till rostugnen och reparation av scengolvet framför blåshuset.

Scenen är visserligen inte en ursprunglig detalj i hyttan. Den kom till 1977, då Hembygdsföreningen bildades och började med bygdeteater. Men den kommer nu till god användning vid spelmansstämman och gudstjänst i hyttan. Och kanske kan det bli teater igen.

Intresse för guidning

I somras kom det cirka 500 besökare, som guidades runt av Elin Gustavsson, Löa eller Johanna Melin, Storå. Margareta Gustafsson konstaterar med stor tillfredsställelse

att andra löaungdomar redan anmält sitt intresse av att vara guider nästa år och hjälpa till att sprida kunskapen om Bergslagens betydelse. Nya guidehandledningar ska tas fram och översättas till engelska, tyska och franska.

Inte bara utländska besökare, utan löaborna själva är förstås välkomna till hyttan, även om det kanske inte blir av så ofta. I somras ordnades ett öppet hus en dag, vilket uppskattades. En sådan dag planeras också till nästa sommar.

Mer ljus och ljud

Det ljus- och ljudspel, som Ylva Landoff Lindberg installerat i rostugnen, gör besöket i hyttan extra effektivt. Tanken är att Ylva ska fortsätta att på detta sätt skapa mer liv i masugnen också.

Det kostar ingenting att gå med på en guidad tur i hyttan. Hyttelaget följde statliga museers exempel och tog bort entréavgiften för ett par år sedan. Men när det nu visat sig att folk tycker att det känns lite pinsamt att inte få betala för sig och att de lägger en slant ändå, funderar styrelsen på om det kanske är bättre och rättvisare att ta en fastställd avgift av alla.

Födelsedag

Grattis, Olga!

Olga Pettersson fyllde 90 år den 7 oktober i år. Vid födelsedagsfesten i Bygdegården uppvaktades Olga av barn, barnbarn och barnbarnsbarn – sammanlagt ett 50-tal personer! Vänner, löagrannar och representanter från olika föreningar stod också i gratulantkön och en fräsch och blomsterbekransad 90-åring såg inte ut att tröttnas.

Olga tycks förunderligt omärkt av ålder och hårt arbete. Hon är född i Löa, har tjänat piga i byn och har fostrat sju egna barn här. Om sina år som bondpiga har hon själv skrivit och berättat i Lööbygden 1993. Bara att läsa om allt arbete med mjölkning, höbärgning, tröskning, slakt, storbyk med mera gör en matt och öm i kroppen. Det var ett hårt arbete, skriver Olga, men jag minns ändå mina ungdomsår som en glad och rolig tid.

Olga är också en föreningsmänniska av stora mått. Hon började i IOGTs ungdomsloge vid 9 års ålder. Så blev det Missionsförbundets juniorförening, Storlogen, Socialdemokratisk Ungdomsklubb, Vassel-hyttan-Löa Socialdemokratiska Kvinno-klubb, Kyrkliga syföreningen och Löa Sportklubb. Olga gick med i Hembygdsföreningen från starten 1977 och frågan är om någon varit så trogen deltagare i föreningens årsmöten och andra sammankomster som Olga. Vidare är Olga med i Synskadades Förening som stödjande medlem.

Fullt arbete, ungar och föreningsliv, ändå har Olga alltid varit beredd att ställa upp och hjälpa till där det behövs, vilket påpekades av flera 90-årsgratulanter. Ingen har någonsin hört henne säga: Jag har inte tid!

Någon vävning blir det dock inte för henne numera. Vävstolen är upphuggen till ved.

– Den blev för gammal, säger Olga.

In Memoriam

Att se Lars Åby i kostym hörde inte till vanligheterna. Men kameran höll han ju oftast i hand.

Lars Åby

Lööbygdens Hembygdsförening måste nu stryka en av sina ständiga medlemmar ur registret. Lars Åby har avlidit en dryg månad efter sin 70-årsdag.

Vi hade väl hört att Lasses njurar inte var mycket att räkna med längre, men budet om hans död kom ändå chockartat. Lasse Åby var ju en Löabo som alltid fanns där. En person som man kunde ringa och fråga om allehanda ting. Om vad som en gång varit i byn eller om sådant som var aktuellt nu.

Lars Åby var en genuin hembygdsvän, alltid beredd att tala för eller arbeta för Löa.

Genom sina tevefilmer Barn i Byn, skapade han inte bara ett ovärderligt hembygdsdokument, han gjorde också Löa bekant i en vidare omvärld. Och själv blev han ju vida berömd för sina böcker

och filmer om myskoxar, valrossar och isbjörnar. Det finns många som med värme minns Lars Åby. Säkert många som just nu försöker formulera vad han har betydelse för just dem.

Löa-Bladet vet vilket värde han hade för Hembygdsföreningen. Även om han nu stryks ur det aktuella medlemsregistret, kommer han alltid med tacksamhet finnas kvar i minnenas matrikel.

Rut Hansson

Rut Hansson, f. Söder avled i somras i en ålder av 105 år. Många löabor har fostrats av Rut Hansson. Hon var småskolelärrinna i Löa skola under åren 1956-66. Men hon kom till Löa redan 1928, som vikarie för Alida Claesson. När Alida kom tillbaka som fru Johansson efter ett år, blev också Rut kvar eftersom hon hade förälskat sig i folkskolans lärare, Anders Hansson. Rut tog hand om slöjden i Löa och vikarierade i övrigt i mest varje skola i kommunen, till dess hon fick fast tjänst i Löa.

Läraryfamiljerna bodde på övervåningen i skolan. Rut Hansson har i ett tidigare Löa-Bladet berättat om hur det var att bo i skolan, utan vatten och avlopp och med utedass på gården. Det blev bättre på 1940-talet då skolan försågs med centralvärme. Och på 1950-talet blev det än bättre, då två separata lärarbostäder byggdes och skolans övervåning kunde nyttjas till bespisningslokal bland annat.

När Anders Hansson pensionerades 1966, slutade även Rut sin lärartjänst i Löa, och paret flyttade till Lindesberg. Anders och Rut hann sedan med många resor i Sverige och över mest hela världen innan Anders dog 1990. De senaste åren bodde Rut Hansson hos dottern Birgitta i Hälsingborg.

Examen – Grattis, Marie!

Många firmor och företag av olika slag finns det i vår aktiva by. Någon advokatbyrå har vi dock inte i Löa. Men måhända, måhända kan det bli en framöver. Marie Ardesjö är efter 4,5 års idogt juristpluggande i Örebro jur.kand och räknar med att bli klar med sin D-uppsats till jul, för att sedan kunna följa i Silberskys och de andras fotspår.

– Det är straffrättsfrågor som jag tycker är intressantast, säger Marie och jag vill gärna bli brottmålsadvokat så småningom. Men för att bli medlem av advokatsamfundet och därmed få rätt att kalla mig advokat och kunna bli utsedd som offentlig försvarare, måste jag arbeta som jurist ett antal år först. Det kan jag göra på en advokatbyrå eller genom att driva en egen juridisk byrå.

– Jag har många tankar och idéer på hur jag ska gå vidare, men jag har inte bestämt mig för någonting ännu. Men visst, det finns ju ett bra kontor här hemma i Cabinovas tidigare lokaler.

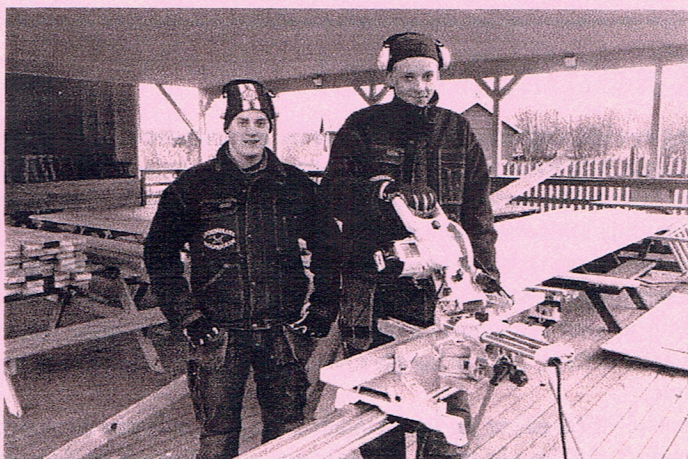
Per Gunnarsson, Robin Elvenäs, Eric Gunnarsson, Emil Persson, Jonas Arvidsson och Simon Elvenäst ser till att Löa får en större bygdegård.

Bygdegården blir större med lokal arbetskraft

I förra numret av LÖA-Bladet berättade vi att Leader Bergslagen inte ville ställa upp med något bidrag till utbyggnaden av LÖA Bygdegård. Men vi skrev också att det säkert skulle lösa sig på något sätt och bygget komma igång till hösten, såsom det var planerat. Det gjorde det också. Allmänna arvsfonden gick in med ett bidrag istället tillsammans med Boverket och Lindesbergs kommun. Nu är utbyggnaden i full gång.

Utbyggnaden av Lokalen – som väl Bygdegården fortfarande oftast kallas i LÖA – är förstås ett lokalbygge. Arbetet sker till största delen med hjälp av lokal arbetskraft. Huvudentreprenör är Gunnarssons Bygg.

Fader Eric svingar väl en hammare ibland han också – eller kanske man skjuter med spikpistol nu för tiden? – annars är det Per som är chef för firman nu. Med sig har han lärlingarna Robin Elvenäs och Emil Persson.

Jonas Arvidsson och Simon Elvenäs praktiserar på hemmaplan.

Emil Persson och Robin Elvenäs siktar på fortsatt byggjobb.

Varannan vecka är också Simon Elvenäs och Jonas Arvidsson med på bygget. De går på gymnasiets byggnadsprogram i Lindesberg och kan göra sin praktik på hemmaplan.

Klart om ett år

Bygget kom i gång den 14 september och än tycks det mesta gå helt efter ritningarna. Till skolstarten nästa hösttermin räknar man med att det ska vara klart. Då ska skolan – och andra föreningar – ha tillgång till en större gymnastik- och möteslokal.

Det ska finnas en mindre sal, där bord kan stå uppställda, utan att behöva ställas undan efter varje evenemang. Omlädningsrum och duschar blir det också. Byggkostnaderna är beräknade till 6 miljoner kronor. Tanken är förstås att lokalen ska komma till ännu större nytta än nu för hela byn. Den gamla Godtemplarlokalen ska bli till ett riktigt allaktivitetshus.

Bio i Bygdegården?

Förhoppningen är också att gården ska förse med moderna film- och bildvisningsmöjligheter. Måhända kan här skapas chans att se riktigt biofilm också.

– Tanken finns där och möjlighet finns det ju, säger Anders Ericson, som är projektansvarig för bygdegårdsutbyggnaden. Men vi har inte fattat något beslut om det ännu och vi vet inte om vi kan skaffa fram pengar till en sådan större projektor.

Med kännedom om löabornas effektivitet när det gäller att söka bidrag och skaffa det man vill ha till byn, så törs man nog tro på att vi så småningom ska kunna gå på bio på bygdegården i LÖA. Vilket väl förresten inte är någon nyhet, det kunde man förr i tiden också.

Den nuvarande delen av Bygdegården kommer i stort sett att vara oberörd av utbyggnaden fram till april. Till dess kan alltså alla aktiviteter som nu pågår i lokalen fortsätta som vanlig.